

İçindekiler

Tartışma Sürüyor
Sevilay Çelenk
7

Birinci Bölüm

Medya Sosyolojisi: Egemen Paradigma
Todd Gitlin
19

Bir Kültürel Materyalizm Teorisine Doğru
Nicholas Garnham
67

İkinci Bölüm

Kültürel Çalışmalar ve Teorik Mirası
Stuart Hall
85

Ekonomi Politik ve Kültürel Çalışmalar:
Uzlaşma mı Boşanma mı?
Nicholas Garnham
115

Kültürel Çalışmalar Ekonomi Politığı Karşı:
Bu Tartışmadan Başka Sıkılan Var mı?
Lawrence Grossberg
131

Ayrımın Üstesinden Gelmek:
Kültürel Çalışmalar ve Ekonomi-Politik
Douglas Kellner
147

Sonsöz Yerine

Ekonomi Politik Kültürel Çalışmalar
Tartışmasından Niçin Sıkılmamalıyız?
Janice Peck
173

Kaynakça
205

De Ki / 34

İletişim Çalışmalarında Kırılmalar ve Uzlaşmalar

Sevilay Çelenk (Derleyen)
Todd Gitlin, Nicholas Garnham, Stuart Hall, Lawrence Grossberg,
Douglas Kellner, Janice Peck

© De Ki Basım Yayım Ltd. Şti., 2008
5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca her hakkı saklıdır. De
Ki Basım Yayım Ltd. Şti.'nin yazılı izni olmaksızın kısmen veya tamamen
çapattılamaz.

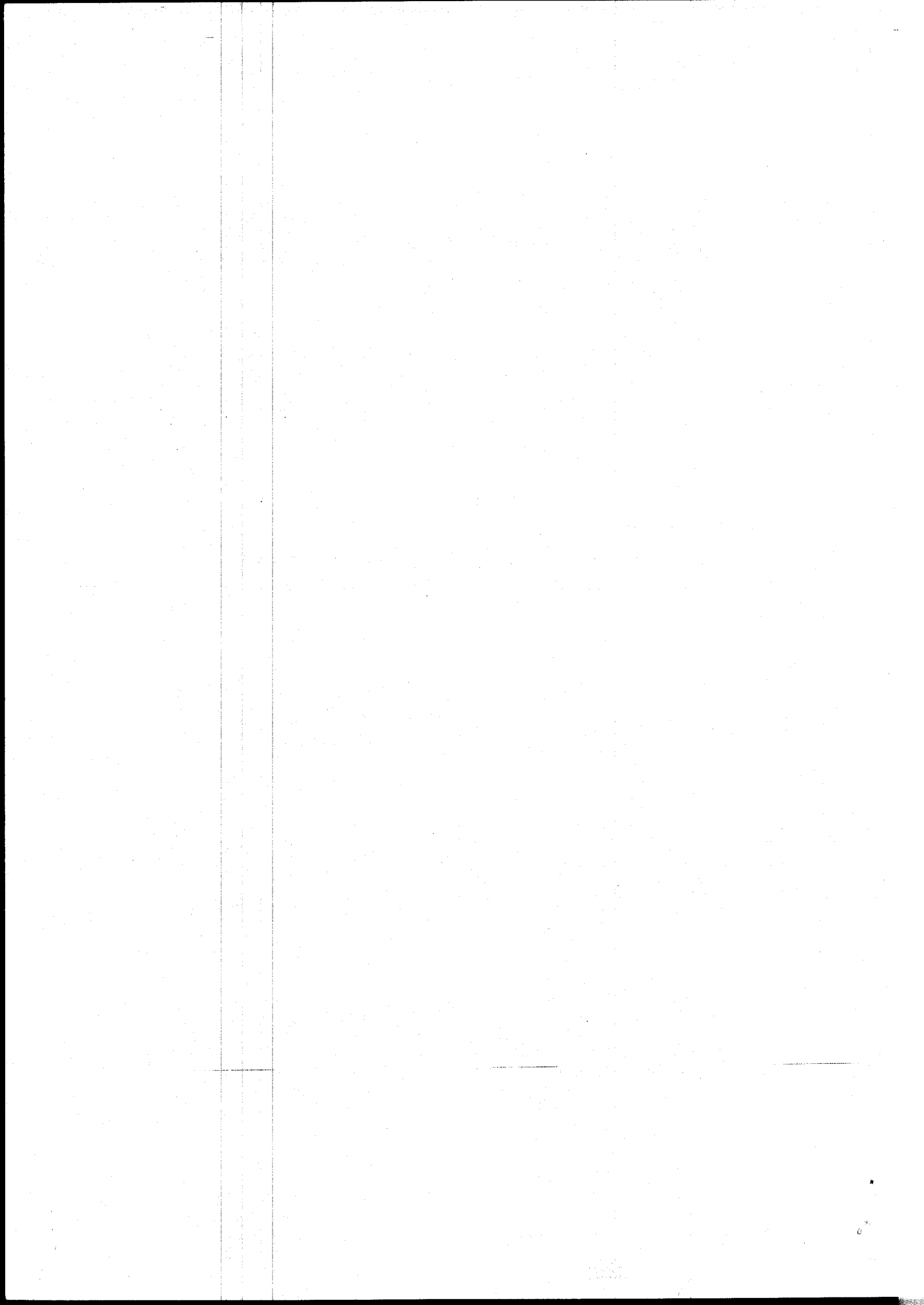
Yayına Hazırlayan: Ali Karadoğan
Teknik Hazırlık: Binali Mansur
Kapak Tasarımı: İLEF Reklam Atölyesi
Kapak Fotoğrafı: Tuğba Karlı

Baskı: Cartekin Matbaası (0 312 384 3435)
Birinci Baskı: Kasım 2008 (1100 Adet)

ISBN: 978-9944-492-35-5
Bandrol Seri No Aralığı:
SKB-VGC 804576'dan
SKB-VGC 805675'e kadar.

De Ki Basım Yayım Ltd. Şti.
İkyerleşim Mahallesi, 1938 Sokak, Güzel Sıla Sitesi, B Blok No: 8
OSTİM-BATIKENT/ANKARA
bilgi@deki.com.tr • www.deki.com.tr

Kültürel Çalışmalar Ekonomi Politığı Karşı: Bu Tartışmadan Başka Sıkılan Var mı?

Lawrence Grossberg¹
(Çeviri: Sevilay Çelenk)

Nicholas Garnham'ın kültürel çalışmalar eleştirisinin başlığında samimi olmayan bir şey var. Ailevi alternatifler -uzlaşma ya da boşanma- kültürel çalışmalar ve ekonomi politığın sanki bir zamanlar "evli" olup, yenilerde ayrıldıklarını ve şimdi ne yapacaklarını kararlaştırmak zorunda olduklarını ima ediyor.² Fakat kültürel çalışmalar ve ekonomi politik birbirlerinin asla o kadar mahremi olmadılar; her şeye rağmen, mahremiyetin kendisi güçlü bir toplumsal belirleyicidir. Onlar daha çok birbirlerine mısamaha gösteren kuzenlerdi. Ve Garnham'ın makalesi bu durumu, "katı (ataerki) ebeveyn disiplinine ihtiyaç duyan aksi bir çocuğun zaafına seslenir"³ gibi okuyor. Garnham, kültürel çalışmalar yazarlarının hep birlikte ve neredeyse törensel bir biçimde kendilerini "indirgemeci" kuzenlerinden ayırdıklarını belirtmekte haklıdır. Ancak, bir kaç yılda bir kimi ekonomi politikçilerin -özellikle Britanya'da *Media, Culture and Society* ile ilgilenen birinin- kültürel çalışmalara yönelik saldırının en son versiyonunu yazdıklarını -makaleler 1970'lerin ortalarından beri pek değişmemiş olsa da- belirtmekte kusur ediyor. Aynı iki eleştiri yöneliyorlar.⁴ Birincisi, kültürel çalışmaların kültürel üretim kurumlarını göz ardı ettiği, popüler kültürü övdüğü ve her tür muhalif rolden vazgeçtiğidir; ikincisi, kültürel çalışmaların ekonomiyi

* Özgün Metin: Cultural studies vs. political economy: Is anyone else bored of this debate? *Critical Studies in Mass Communication*, 12 (1), 1995, ss. 72-81.

¹ Stuart Hall, Angela McRobbie ve özellikle John Clark'a değer biçilmez görüş ve önerileri için minnettarım.

² Kuşkusuz bu metaforun ayrıntıları ve ima ettikleri -toplumsal cinsiyet temelindeki belirli heteroseksüel ilişkiler dizisi- incelenmeden bırakılmıştır.

³ John Clarke, kişisel yazışma.

⁴ Amerikan ekonomi politikçileri özellikle İletişim alanındaki önemli bir kısmı ilginç bir biçimde, kültürel çalışmalarla bütünüyle göz ardı ettiklerini belli etmekte fazlasıyla kaçınırlar.

göz ardı ettiği ve çağdaş dünyada gerçek iktidar, tahakküm ve baskı yapılarını anlamaya muktedir olmadıdır.

Ben sadece bu eleştirilere karşı çıkmakla kalmayıp, Garnham'ın kültürel çalışmalar ve ekonomi politik arasında kurduğu ilişkinin tarihini de, bu iki yaklaşım her zaman yeterli bir kültür ve iktidar teorisinin koşullar konusunda bölündüğü için, tartışmak istiyorum. Problem her zaman, toplumsal yaşamın farklı alanları (pratiklerin form ve yapıları) arasındaki ilişkilerin veya bağların nasıl dışınıleceği idi. Kültürel Çalışmalar ekonomideki ilişkilerin nasıl reddetmedi, kapitalizm tartışmaları her zaman çarpmıyordu merkeziye yer aldı. Kültürel çalışmalar daha ziyade belli ekonomideki ilişkilerin ekonomi politik uygulamaya biçimlerini reddetti. Bununla birlikte, kültürel çalışmalar için yasal ve özgün olana bağlılık adına, kültüre fazlaca kutlayıcı yaklaşım belli konuların varlığını, her tür eşitsiz iktidar ilişkisinin daha geniş toplumsal bağlamlarına ilişkin deryuları çok fazla gölgelediğini kabul ediyorum. Kültürel çalışmaların bir kısmında, yeniden indirgemeci modellere dışına korkusuyla, ekonomideki ayrıntılı bir dikkat sarf etmekten kaçınma eğiliminin olduğunu da kabul ediyorum. Fakat bu gelişmeler ve onların kültürel çalışmaların daha geniş varsayım ve politik temellerinin yanındaki yeri dikkatle analiz edilmeksizin, bu tür eleştirilerin değeri neredeyse yok olur.

Garnham'ın tartışması politik söylemin giderek ortak silahları olan (yalnız sağın sola karşı değil fakat solun içindeki fraksiyonların birbirine karşı kullandığı) bir dizi söylemsel stratejiyi bir arada barındırıyor. İlkın, Garnham bir ölçüde, kültürel çalışmaların ekonomi politik olmaktan ziyade kültürel çalışmalar olduğu için eleştiriyor (sahiplendikleri konuları sahiplendiklerini tiraf ettikleri için) -gerçi Garnham'ın açıklamaları konuları anlamsızlaştırmaktan güç bela uzaklaşıyor. Kültürel çalışmaların ırk ve cinsiyeti sınıfa alternatif, potansiyel tahakküm yapıları olarak gördüğü doğrudur. Bununla birlikte kültürel çalışmalardan birçok kişinin "bu farklılıkların hiçbir biçimde sınıf tarafından belirlenmediğini" iddia edeceğinden şüphelenirim. Gerçekte onların öne sürdükleri -ırk, cinsiyet, sınıf, ya da cinsellik olsun- her tür farklılığın ve yaşamın biçiminin diğer farklılıklarla karşılıklı olarak eklenmediğidir. Ve bu farklılıkların eklenme biçimlerinin bir çeşit soyut kapitalizmden ziyade belirli kapitalizm türünün (örneğin belirli ülkelerdeki) oluşumunda farklılık yaratıcılığıdır. Garnham'ın ekonomi politikleri tam da şu önemli noktalarda tarihten dışı kalıyor: Eger -üretim tarzından ziyade- kapitalist toplumlar değişiklikler arzedeiyorsa bu değişiklikler nasıl anlaşılmalıdır? Bir yer neden ABD'dir de Japonya ya da İngiltere değildir? Bunlar sadece üst

yapısal sorunlar değil fakat toplumsal ilişkilerin üretim araçlarına sahip olanlar ve tüketen emek arasındaki basit ikili bir ayrımın ötesine geçen gelişme biçimlerine ilişkin konulardır. Ancak Garnham eklemleme sorununu ki bu elbette içinden üretim, tüketim, politika ve ideoloji arasındaki ilişkilerin kültürel çalışmalar tarafından teorileştirilebildiği esas vasıttır, dikkate alınmayı reddettiği için bu konuları da tam olarak değerdirememektedir.

İkinci olarak, Garnham'ın kültürel çalışmalara ilişkin yorum ve iddiaları, benim elverişliliğine göre örneklem (sampling by convenience) olarak tanımlayacağım bir şeye dayanmaktadır. Belli yazarların tartışmaları seçilerek sunuluyor ve kültürel çalışmalar içinden yapılan çalışmaları alanı (sistematik biçimde diğerlerini dışarda bırakarak) alternatif olarak daraltılıyor ya da kültürel çalışmaların biraz olsun ayrıt edilebilir bir nosyonunun kapsamını ötesinde genişletiliyor. Buna bir örnek verecek olursak, Garnham'ın kültürel çalışmaların "meşum" eğitici etkisine dair yargısı, alanı, politika içermeyen popüler kültür çalışmalarıyla bir şekilde eşitleyenlerin çalışmalarını da kapsayacak ölçüde genişletmesine dayanıyor. Daraltmaya örnek ise Garnham'ın, kültürel çalışmaların ekonomileri göz ardı ettiğini öne sürerken kendisinin de daha önce bahsettiği kolektif Yeni Zamanlar projesini ve benim Yeni Sağ'da kapitalizm ve kültür arasındaki ilişkiler üzerine yaptığım analizi rahatsızlık ummuş görünmesidir. Ancak bunlara -John Clarke, Meaghan Morris, Arjun Appadurai, Gayatri Spivak, Marcus Burean'ın önemli çalışmaları ve pek çok diğer çalışmaya kadar- kırselleşme üzerine yapılmış çok sayıda çalışmaya da eklenebilir. Gerçekte kültürel çalışmalar hem Garnham'ın zannettiğinden daha geniş hem de daha dardır, fakat bu elbette onun asla kültürel çalışmaların tanımlanmasından ya da kimi eleştirdiğini tam olarak belirlemesinden kaynaklanmaktadır. Bunun yerine kültürel çalışmalar eş zamanlı olarak seyselleştirilir ve seçilerek cisimlendirilir.

Üçüncüsü, Garnham'ın belirli yazarları yorumlaması bir *reductio ad extremis* (indirgemeler ve aşırılıklar) tarafından yönetiliyormuş gibi görünüyor -başka bir deyişle, ilişkili konularda yazan iki yazarı yan yana koyarak daha karmaşık ve ilimni konular daha aşırı ve basitleştirilmiyor. Örneğin, ben aşağıdaki iki konudaki çalışmalarla herhangi birinin eşitleyebilmesinin zor olacağını sanıyorum. Bir tarafta tüketim (ve alınmama) ilişkin kültürel çalışmalar ki tüketiminin karmaşık ve gelişimli doğasına eğilse de sıklıkla tüketimin hazları üretebileceği sonucuna varır. Bu haz bazı bakımlardan güçlendirici olabilir, fakat bu da pazarın sömürücü, manipüle edici ve baskılayıcı yönlerinin inkârı değildir ve inkârını da gerektirmez. Bu gibi çalışmalar

yerel pratikleri iktidarın toplumsal yapılarının daha geniş bağlamlarına yerleştirmeye çalışırken aynı zamanda iktidarın toplumsal yapılarının yerel olarak nasıl hissedildiğini ve yaşadığını da anlamaya teşebbüs eder. Diğer tarafta ise, nedeni ne olursa olsun, haz verebilen herhangi bir tüketim eyleminin özünde bir direniş eylemi olduğunu öne süren çalışmalar vardır. Her iki grup çalışma da kültürel çalışmalar içinde mevcuttur fakat ikisi aynı şey değildir. Garnham'ın eleştirilerini olduğu kadar Garnham'ın alımladığı McGuigan'ın eleştirilerini de haklıymış gibi gösteren bu yanlış eşitlemedir. Kültürel çalışmalar içinde bazı incelemelerin oldukça kurtlayıcı bir popülizm tarzına bulaştığını kabul edebilirim. Bunları daha yaygın ve daha ince farklılıklar taşıyan kültürel çalışmalardan kesin olarak ayırt etmek gerektiğini sanıyorum. Bundan da öte, Garnham bu üç konulanmalara ilişkin olarak benzer eleştirilerin bilhassa feministler olmak üzere, kültürel çalışmaların -Angela McRobbie, Meaghan Morris, John Clarke, Judith Williamson ve ben dahil- kendi yazarları tarafından yapıldığını göz ardı ediyor.

Son olarak, Garnham'ın kültürel çalışmalar eleştirisi bir yokluk eleştirisi üzerine inşa ediliyor. Bu eğilim çağdaş Sol kültür içinde özellikle yaygındır: Bir konumu, yapmadığı ya da söylemediği şey üzerinden eleştirmek. Açıkçası, bir konunun bir şey hakkında konuşamayacağını iddia etmek başka şey, bu şey hakkında hiç konuşmamış olduğunu iddia etmekse bambaşka bir şeydir. Garnham kültürel çalışmaları tüketim, boş zaman ve gündelik pratiklere çok fazla önem verip üretim, çalışma ve kurumlara yeterince önem vermemele suçluyor: "Çağdaş kültürel çalışmalar literatürü içinde, kültür üreticileri ve yerleşerek içinden iktidarlarını uyguladıkları kurumsal alanlar ve pratiklerin incelendiği çalışmalar nerededir?" Bir yandan onlar ekonomî politik içindeki gibi bir yanıt vermeye kalktıysanız, bu her şeyden öte ekonomî politikçilerin yaptığı şeydir, öyleyse kendi yaptıkları bir şeyi kültürel çalışmaların yapmasını istemek niye? Tüm bunlardan sonra ekonomî politikçilere rahatlıkla şu sorulabilir: Tüketim ve gündelik yaşama ilişkin çalışmalar nerededir? Fakat öte yandan, cevaplamak önemlidir: Bu çalışmalar Dorothy Hobson, Angela McRobbie (moda endüstrisine ilişkin çalışması) Sean Nixon, Jody Berland ve başkaları da dahil olmak üzere sizin yer vermediğiniz kişilerin çalışmaları içindedir. Bunlar ayrıca örgüt kültürleri çalışan kişilerin çalışmaları içindedir. Fakat sanıyorum problem daha derinlere gidiyor, burada varsayılan oldukça dar ve soyut bir üretim kavramı laştırmasıdır. Eğer üretimin pratiği ve nosyonunun tam da kendisi

kültürel olarak üretiliyorsa⁵, eğer tüketim Garnham'ın öne sürdüğünden daha karmaşık ve daha az duruğansa, bu durumda, üretim ve tüketim ayırımı dayalı bir kültürel analiz modelinin kendisi problematiktir. Bu, üretimin üretli emeğe indirgenmesiyle aynı şeydir (ki Marx'ın bizzat işaret ettiği şeyi göz ardı etmektir: üretim, tüketim-de/yeniden üretimde içerilir)⁶.

Gerçekte bu daha ziyade üretimin burada çok sıkı biçimde "kültür endüstrileri"yle, sanki kültürün metalaşması bir biçimde tamamlanmış gibi eşitlendiğini açığa çıkarıyor. Kültürel çalışmaların ilgilendiklerinin bir bölümü (özellikle tam da Garnham'ın çok beğendiği Williams/Hoggar/Thompson geleneginden olanlar) her zaman, kültürün üretimine -insanların her ne kadar mükemmel bir biçimde olmasa da kendilerini ve kendi dünyalarını yeniden sundukları pratiklere- ilişkindir. "Devletin ideolojik aygıtları" olarak adlandırılanlar içinde kültürel üretim üzerine de önemli çalışmalar yapıldı (örneğin, eğitim alanında Mike Apple, Henry Giroux, Cameron McCarthy, Peter McLaren; Bourdieu ve ardılları, devlet söylemine Foucaultcu bakış ve benzerleri gibi). Üretim sadece kültürel emtiyanın kapitalleşmiş imalatı olamaz. ANC'nin [The African National Congress] kültürel boykotu, cismanleşmiş ve kişiselleştirilmiş üretim pratiğinin emtiyanın kendisi kadar önemli olduğunu açıkça tanıyarak, emtiyaya olduğu kadar insanlara yönelik olarak da yaygınlaştırma kararını bir düşünün.⁷

Açıkçası burada basit bir retorikten daha fazlası söz konusudur. Belki de kültürel çalışmalar tüketime çok fazla dikkat sarf etmiştir, fakat korkarım bu tür iddiaların arkasında işleyen şey, tüketime (veya boş zamana) bunların bir biçimde üretimden daha az önemli olduğunu hatta belki önemsiz olduğunu varsayarak boş verme eğilimidir. Dar

⁵ Bliz, Angela McRobbie'de Sean Nixon'un çalışmasının tartışıldığı bölüm: "Looking back at New Times and its critics", D. Morley ve K. H. Chen içinde (der.), *Critical Dialogues in Cultural Studies* (London & New York: Routledge, 1996), ss. 259-260.

(McRobbie'nin 1996 yılında yayımlanan çalışmasına, Grossberg okumakta olduğunuz ve ilk kez 1975'de yayımlanan bu makalesinde "basım aşamasındaki çalışma" olarak referans vermektedir. (e.n.).

⁶ Garnham'ın "devre" tartışmasını kullanımı (üretim ve tüketim ilişkisini dikkate alan) kesinlikle hayal kırıklığına uğrattı ve verimsizdir. John Clarke'ın (*Old times new enemies*, New York: Routledge, 1991) tüketimin değişimle aynı şey olmadığını ilişkin tartışmasına bakarsanız ona iyi fikir verebiliriz. "Tüketim, değişim ilişkilerinin ötesinde (özgül kullanım değerlerini ayırt edici üretim biçimlerini de içeren) ve daha ileri toplumsal pratikleri kapsamaktadır. Kapitalistlerin kullanım değerleriyle onun değişim değerini ayırt etme yeteneğinin ötesinde ilgilenebilecekleri önemli bir konudur" (John Clarke, kişisel yazışma).

⁷ Bu paragraf, geniş ölçüde John Clarke'ın bu çalışmamın daha erken bir taslağı üzerinde yaptığı yorumlayıcı tartışmalarından yararlanılan bir açıktır.

bir biçimde imalat pratikleri olarak anlaşılın ve kuramsal düzeyde üretim tarzı olarak kavranan üretimin, çok kolaylıkla asıl mesele olduğu varsayılıyor. Kültürel çalışmalar hazza, özgürlüğe, tüketimin (ve alınmanın) kazandırıldığı güce çok fazla vurgu yapmış olabilir. Yine de korkarım bu tür iddiaları arka plandan yöneten, insanları pasif bir biçimde manipüle edilen "kültürel eylemler" olarak gören daha basit bir tahakküm modeline dönmeye arzusu vardır. Kesinlikle, kültürel çalışmalar içinden bazıları popüler kültür pratiklerinin direniş kapasitesine -bu çalışmaların yalnızca hareketli-pürühen bir Sol'un çehresinde bir pro-vokasyon olarak değil, fakat aynı zamanda insanlara şeylerin yalnız iktidar sahiplerinin tanımladığı biçimde olmayacaklarını, daha da önemlisi şeylerin oldukları biçimde olmalarının gerekmediğini görmelerine yardımcı olan bir strateji olarak hâlâ değerli bulunma rağmen- fazla vurgu yapıldı. Kültürel çalışmalar kesinlikle, tahakküm sistemlerinin nasıl yaşadığı hakkında tahakküm sistemlerinin kendileri hakkında yazıldığından daha sık yazdı. İkincisi hakkında daha fazla çalışmaya yapılması gerektiğine de inanıyorum. Fakat tahakkümün nasıl yaşadığına ilişkin çalışmalar yapılmazsa, Sol, kitlelere ve gündelik yaşama ilişkin eski varsayımlara -soyutlamanın oldukça yüksek seviyelerindeki eski genellemelere- muhtemelen yeniden başlanır.

Ote yandan, kültürel çalışmaların hüküm kültürel pratiklere eğilmediğini söylemek doğru değildir, çünkü ben de -popüler olana karşı olarak- "hüküm" olmanın çağdaş kapitalist bağlamında ne anlama geldiğinden emin değilim. Garbham'ın elit veya meşru (kültürel sermayenin belli kurumları aracılığıyla) olmayı mı ifade ediyor? Bu farklılıkların bizzat kendileri iktidarın biçimleri ve ifade yolları olarak kurumsal düzeyde inşa edilirler. Garbham kapitalist mülkiyet yapısının belli anlamları dolayından alkoyduğunu öne sürüyor: tüm anlamların aynı pratikler boyunca eşit biçimde dolayına girmediğini ben de kabul etmekle birlikte, gitmiş aranan bir biçimde devlet, ahlak kurumları ve benzeri kurumlara ayarlanabiliyor olsalar da, ticari olarak dışlanılması imkansız pek az şey olduğunu veya hiç olmadığını da görüyoruz. Elbette ki gerçek, farklı anlamların farklı biçimlerde aranabileceği, matzakerede edildiği ve onlara yatırım yapılabildiğidir. Garbham bir kez daha, bir tarafta üretimin son kerede belirlendiğine, diğer tarafta üretimin kendi politik ve söylemsel koşullarına ve de karşılıklı olarak sahip olduğuna dair varsayımların arasındaki asıl teorik farklılıkların örneğini ediyor.

Genel olarak kültürel çalışmaların eleştirel olmayan bir popülist benimsediğini söylemek de doğru değildir. Benim okuduğum pek çok çalışmaya, popülerler haz ve direnişle eşitleniyordu. Kültürel

çalışmalar her tür hazza iyi olduğunu veya politik olarak ilerici olduğunu varsaymaz; tam tersine, sıklıkla hazza baskıcı iktidar biçimleri ve varolan eşitsizlik yapıları tarafından manipüle edilmişliğini veya en azından bunlara eklemenebileceğini kabul eder. Ve hazza kendisinin baskıcı ve geriletilici -örneğin işçi oluşumlarında öteki gruplar üzerindeki tahakküm ilişkilerinden çıkarsandırdığı gibi- olabileceğini kabul eder. Bu feminizm, post-kolonyalizm ve eleştirel ırk çalışmaları alanlarında yapılan kültürel çalışmaların pek çoğunun kesinlikle temel önermesidir.

Kültürel Çalışmalar, muhalefet, direniş, mücadele ve ayakta kalmanın (başta çıkmamanın) aynı şey olduğunu varsaymaz; fakat ilk ikisinin olanağıyla son ikisinin gerçekliğiyle karmaşık yollarla bağli olduğunu varsayar. Bu ekti biçimleri arasındaki ilişkiler ve geriletiler problemi önemlidir ve incelenmesi gerekir. Belki de en önemli şey muhalefet hareketi geçirmenin ne olduğu sorusudur. Fakat Garbham'ın ne bu sonlara değinmeye ilgi duyduğuna ne de bunu yapmaya muhtedir olduğuna dair hiç bir emare görmüyorum. Kültürel çalışmalar bakımından, insanların daha iyi yaşama yolları bulmak, yaşamlarının her alanında sahip oldukları kontrolü arttırma yolları bulmak amacıyla kendilerine verilen sınırlı kaynakları kullandıkları gerçeği, yalnız kendi içinde değil fakat çağdaş dünyadaki eşitsizlikleri, iktidar yapılarını ve onlara meydan okuma olanaklarını anlamak bakımından da önemlidir. Kültürel çalışmalar insanların bağımlılıklarını aktif olarak yaşadıklarına inanır. Bu bir anlamda, iktidar çoğunlukla büsbütün farkında olmadıkları stratejiler ve aygıtlar yoluyla işlese de onların sıklıkla kendi bağımlılıklarının suç ortağı oldukları, buna razı oldukları anlamına gelir. Öyle olsa bile, kültürel çalışmalar mevcut iktidar yapılarına meydan okumayla caksızca iktidarla suç ortaklığının, iktidara katılımın nasıl edildiği ve yaşadığının anlaşılması gerektiğine inanır. Bu da yalnızca insanların bu gibi pratikler aracılığıyla ne kazandıklarına değil fakat bu pratikleri, belli iktidar yapılarından kaçınmaya, onlara direnmeye ve hatta karşı koymaya eklenene olanaklarına bakmaktadır. Kültürel çalışmalar insanların medya ya da kapitalizm tarafından büsbütün pasif olarak manipüle edilen kültürel eylemler olarak görmeyi reddeder. Fakat bu, bazen eklemlenirliklerinin, bazen manipüle edildiklerinin, kendilerine yalan söylendiğinin (ve bazen yalan olduğunu bile bile bu yalanlara inanmalarının) inkârı değildir. Her iki durumda da, Garbham'ın ekonomi politik versiyonu klasik Marksist bir konumu açıkça iletirken toplumsal pratiklerin çelişkili doğası üzerine düşüncemizi pratikte reddeder. Belli ki Garbham'a göre, sermaye baştan sona mekanik bir biçimde belirlenmek-

tedir. Dolayısıyla ekonomi politığın ilişkiler hakkında (en soyut ve tarih dışı olanların içindeki çelişki hariç -sınıf çelişkisi gibi-) düşüncesinin imkânı ve bu nedenle şeylerin niçin değiştiğini düşüncesinin imkânı yoktur. Bu da bana göre hiç de Marksist değildir!

Bu sebeple Garnham'ın konumu hâlâ, tahakküm, rıza ve benzeri durumların nasıl becerildiği ve niçin başarılı olduğu (bu girişimlerin nasıl bazen insanların istedikleri konumları işgal etmelerine yardım etmeye müktedir olduğu) gibi pek çok önemli soruyu yanıtız bırakır. Belki kültürel çalışmalarından bazıları, popüler pratikleri kullanma ve onları yorumlama özgürlüğünü ya da olanaklarını abartmaktadır. Fakat tercih, Garnham'ın yapacağı gibi özgürlük ve belirlenim arasında değildir. Ekonomik pratikler ve ilişkiler kesinlikle pratiklerin ve emtânın dolaşımını (bütünüyle kendileri tarafından olmamasına rağmen) belirler, fakat hangi anlamların dolaşımına gireceklerini ve hangilerinin girmeyeceklerini de belirler mi? Şüphe ederim. Bu tür eklemeler çok dâba karmaşık ve tanımlanmaları güçtür. Bazı kurumlar ve kişilerin, insanların metinleri nasıl yorumlayacaklarını veya onlarla ne yapacaklarını kontrol etmek istemeleri gerçeği, bu "niyetlerin" gerçekte insanların ne yaptıklarını ya da düşündüklerini ki pratiklerin sonuçlarıdır, belirleyeceği anlamına gelmez. Gerçek sonuçlar belirler mi? Elbette ama kodlar ve yapıların çok yönlü düzey ve boyutlarını çapraz kesen çok karmaşık yollarla, özel pratik türlerini, özel sonuç türlerine eklemeyen özel mücadelelerin sonucunda. Başlangıçlar ve sonuçlar arasındaki bu ilişki, göreceğimiz gibi ekonomi politik ve kültürel çalışmalar arasındaki çok önemli bir konudur.

Burada konunun püf noktasına geliyoruz: Kültürel çalışmalar kültürel sorunların önemli olduğuna ve kültürün sadece, baskılayıcı ve manipüle edici kapitalistlerin seffaf (en azından eleştiriye açıklık bakımından) kamusal yüzü olarak ele alınmayacağına (göz ardı edilemeyeceğine) inanır. Kültürel çalışmalar yalnız kültür içindeki değil fakat iktidar, kültür ve insanlar arasındaki ilişkilerin karmaşıklığına ve çelişkilerine vurgu yapar. Eminim şimdi Garnham derhal ekonomi politığın de kültür sorunlarına inandığı yanıtı verecektir. Fakat Garnham'ın yazısından da anlaşılıyor ki, kültür konularını yalnızca birer meta ve ideolojik manipülasyon aracı olarak görülmektedir. Ekonomi politığın karmaşıklık ve çelişkilere çok az yer ayırdığı da o kadar açıktır -Marksist bir konum için tuhaf. Burada Garnham'ın tartışmasında, ekonomi politik ve kültürel çalışmalar arasındaki en gerçek farklılıkları sergilediğini düşündüğüm, iki noktayı değerlendirmek istiyorum.

İlki, Garnham'ın İngiliz kültürel çalışmalarının kökenlerini kastılı olarak yanlış okuması olarak tanımlayacağım durumla ilgilidir. Garnham kültürel çalışmaların ortaya çıkışını muhalif, geniş ölçüde sosyalist, politik bir hareketin parçası olarak tanımlamakta kesinlikle haklıdır. Fakat Garnham'ın "geniş ölçüde sosyalistliği" ekonomi politikte eşit tuttuğu zıttıdır. Kültürel çalışmalar kapitalizme, onun eşitsizlik yapılarına ve sömürmesine karşı çıkmış olabilir (ki unuyorum hâlâ öyledir), ancak bu ekonomi politik hiçbir zaman bir kültürel açıklama modeli olarak değerlendirilemez. Tam tersine kültürel çalışmaların kurucu figürlerinin (özellikle Hoggart ve Williams), kültürel salı ekonomik terimlerle açıklanmak isteyen her türlü girişimden kendilerini oldukça bilerek ayırdıklarına ilişkin çok sayıda delil vardır. Hem kültürel çalışmalar hem de öncü isimlerinin çoğunluğuyla yakın ilişkide olduğu Yeni Sol, Marksizm'in açtığı alanda çalışıyor olsalar da kendilerini Marksizm'den ve Marksizm'in multitef kültür modellerinden ayrı tuttular. Thompson, Williams ve Hoggart'ın her birinin İngiliz toplumunda iktidarın bütünüyle sınıf ilişkilerinin tek boyutunda örgütendiğini sandıkları doğru olsa bile, bu, ne Stuart Hall gibi diğer önemli isimler için ne de genel olarak Yeni Sol (ki örneğin irk ve emperyalizm gibi konularla ilgilendiler) için doğru değildi. Ve böyle bir bakış açısına sahip olabilmeleri gerçeği bile bunu kültürel çalışmaların için doğru ya da kurucu yapmaz. Gerçekte 1968'ler gibi erken bir dönemde bile Çağdaş Kültürel Çalışmalar Merkezi, iktidarın cinsiyet temelli ilişkileri konusunu bu ilişkilerin yalnızca daha derin, daha gerçek, sonuna kadar ekonomik veya sınıf ilişkilerinin *epifenomenal* (gölge fenomen) bir dışavurumu olduğunu sanmaksızın inceliyordu. Ayrıca kültürel çalışmaların kurucularının bir grup olarak, dostlarının ve düşmanlarının kim olduklarından Garnham'ın iddia ettiği kadar emin olduklarını da sanmıyorum.⁸ Gerçekte Garnham "kültürel çalışmaların anlamlı bir politik mücadele olarak... kuruluş sorunlarının dışında sürdürülemeyeceğini" iddia ederken, kültürel çalışmaların doğasını kökten bir biçimde yanlış anlamaktadır. Gerçekte kültürel çalışmalar yalnızca, sorunsalını bağlamsal olarak tanımladığı ve böylece sürekli olarak tartışmaya ve değişmeye açık olduğu müddetçe anlamlı bir politik girişim olarak sürdürülebilir. Kültürel çalışmalar durğan ve kapalı bir girişim değildir; ayrıca, Garnham'ın tersine, ekonomi politığın de elbette ne durğan ne de kapalı olmadığını iddia edeceğim, bizzatlı kendisi bir mücadele alanıdır.

⁸ Aslında, tahminime göre kültürel çalışmalardan pek çok kişi 1960 ve 1970'leri kültürel çalışmaların potansiyel olarak dostlarının olmadığı bir dönem olarak hatırlarlar. Bugün belki de problem, kültürel çalışmaların nasıl olmasını gerektiğini ya da neyin yanlış götüğünü söylemekten mutlu olan çok fazla "dostunun" olmasıdır.

Tekrar ediyorum, ben kültürel çalışmalar için ne kapitalizm eleştirisinin önemini ne de kültürel çalışmaların "geniş ölçüde sosyalist" olduğunu dışınen bakış açısını inkâr etmiyorum. Bununla birlikte bu tür sorunlulukların, en azından anladığım ya da Garbhanın burada tanımladığı kadaryla, ekonomi politikte özel olarak güçlü bağlar gerektireceğini, hatta gerektirdiğini reddediyorum. Garbhanın çağdaş kültürel çalışmalar için merkezî olduğunu saptadığı iki gelişmenin, -daha sofiştiğe meın ve ideoloji teorileri, egegen ve "bağımlı kavranların sınıf dışındaki ırk, cinsiyet ve benzeri konuları da kapsayacak ölçüde genişletmek - ekonomi politikte olan kökensel bağları "gecersiz klimate" mümkün değildir. Çünkü bu bağlar, Garbhan'ın kendi tartışması için ihtiyaç duyması gibi herhangi bir şey için orada değildir. Ayrıca böyle olsaydı bile, bu kültürel çalışmaların kendi geleceğini tanımlayamayan özel bir konuyla başlaması gerçeği namına -ki esasen kültürel çalışmaların tıhaf ve güçlü taraflarından biridir- sorun olmazdı.

Bu beni, Garbhanın kültüre boş verdiğini ömekleyen ikinci bir yere götürüyor: şöyle ki Garbhan genel olarak oligarhisti rasgele bir biçimde, sınıfın kendisinin kültürel olarak yapıldığını bir kimlik olduğunu göz ardı ederken, sınıf dışındaki kimlik ve farklılık konularını es geçiyor. Burada sınıf kavramı soyut bir ilişkiyi (üretim tarzı düzeyinde tanımlanan), toplumsal bir ilişkiyi ve ampirik bir göndergeyi birleştiriyor. Garbhan'ın açıklamalarındaki kayıtsız tarzi nasıl tanımlayacağını çok fazla bilemiyorum, on yıllardır süren entelektüel ve politik çalışmaları sanki "siyah güzeldir"i kabul etmekten başka hiç bir şey eklememiş gibi, Garbhan'ın sarkazmına rağmen bunun da çok önemli sonuçları olan bir tanıma olduğunu ekleyebilirim. Sonra yine kayıtsızca ekliyor "aynı şey cinsiyet için de geçerlidir". Bu, Garbhan'ın emek gücünün yeniden kompozisyonuna ilişkin görüşünün kadınların, ücretli emek gücüne "gittikçe artan bir biçimde beyaz erkek işgücü palasına" katılması yönünde olduğunu anlatıyor. Ki bu da sınıf'ın gerçekte Garbhan'a neyi ifade ettiğinin çarpıcı göstergesidir - "pahasına".⁹

Garbhan'ın itirazlarının aksine buradaki konumu -sanki sınıf ve ekonomi (bu arada Garbhan'ın ikisini bir tutuyor) gerçekte önemli olan her şeymiş gibi- bir hayli indirgemeci olması bakımından beni dışındırıyor.¹⁰ Garbhan ekonomi ve diğer sosyal ilişkiler arasındaki belir-

⁹ John Clarke'e bu gözlemi için minnettarım.

¹⁰ Stuart Hall'in (Kıssisel yazışmamızda) vurulduğu gibi bu konum "pre Altusserci, pre Gramscici" bir konumdur. Bunun, 1970 ve 1980'lerin ekonomi politikte içinde kendi kaba indirgemeciğinden kendini korumaya yönelik çeşitli girişimleri göz ardı ettiği görülmektedir.

lenimin doğası sorununun tek bir evrensel cevabı olduğunu sanıyor. Bu, Angela McRobbie'nin ("Looking Back at New Times..." başlıklı çalışmasında) "gelişmekte olan sosyal kimlikler arasında var olan ya da olabilecek politik ilişkilerin doğası gibi daha sıkıntılı teorik sorular yerine... soldakilerin çoğu, ırk ve cinsiyet politikalarına bir tür destek olarak sınıfın varsayılan merkezliğine güvenmeyi tercih eder" biçiminde tanımladığı şeyi savuşturur. Nitekim Garbhan, "kültürel çalışmaların uygulayıcıları gerçekte, ileri kapitalist ülkelerin son on yıldaki en büyük politik/ideolojik mücadelelerinin, iyi kötü, vergilendirme, refah, istihdam ve işsizlik gibi ... dar ekonomik konular etrafında olduğunu inkâr edebilirler mi?" diye soruyor. Aslında, elbette ırk, cinsiyet ve cinsellikle ilgili her tür mesele kadar yenilere, özütlere, ekoloji ve çevreciliğe dair birçok mesele akla geliyor fakat şimdi konu bu değil. Garbhan "kimlik politikaları" gibi konuların kendisinin "emek pazarının yeniden yapılması"ndan kökenlendiğini öne sürmeye vurduruyor, sonra da ırkçı ve cinsiyetçi tahakkümün modern biçimlerinin (mensele-ri, biçimleri ve sınırları bakımından) ekonomik tahakküm üzerinden kurulduğunu iddia ediyor. Eğer hem ırk ve cinsiyet hem de toplumsal ilişkiler "ekonomik" ise, merak ediyorum ne tür bir ekonomik ilişkidir? Ve teorik olarak Garbhan onları nasıl açıklıyor? Bunların kapitalizmin meselelerinden ayrılamayacağı açık olsa da "dar bir biçimde ekonomik" oldukları konusu açık olmaktan uzaktır.

Kuşkusuz, yalnız emek pazarında değil fakat aynı zamanda emek biçimlerindeki değişiklikler çeşitli çağdaş "kimlik" konularının olanaklılık koşullarından (belirleyicilerinden) biridir. Ekonomik sermaye-yenin dağılımı eşitsizliğin yaratılması ve sınırlandırılması tümüyle kritik önemdedir. Fakat bu, ekonomi ve sınıfın tüm iktidar yapıları için her anlamda yeterli açıklamalar oldukları anlamına gelir mi? ırk ve cinsiyet ilişkilerinin modern biçimlerinin kapitalist ilişkilere karşılık olarak, karnasik yollarla eklenmediği gerçeği, onların yalnızca ya da öncelikle ekonomik oldukları anlamına gelmez. Kültürel çalışmaların hiç kimse ırkçı ve cinsiyetçiliğin ekonomik gerçekliğini -bu tür eşitsizliklerin doğrudan sınıf ilişkilerinden kaynaklanmadıkları ya da onlara bağlanamayacaklarını düşünme eğilimlerine rağmen- inkâr etmez. Bundan da öte bu eşitsizliklerin, emek ve sermaye dağılımının ve kültürel pratikleri merkezî olarak içeren diğer durumlarının yanı sıra muhtelif yollardan ve farklı boyutlarda inşa edildiklerini de düşünebilirler. Asıl konu bir şeyin başka bir şeyden temellendiğini ya da kurulduğunu söylemenin ne anlamı olduğudur: Garbhan mademki ırkçılığın ve cinsiyetçiliğin kapitalizmden türediğini kabul ediyor

öyleyse menselere ilişkin bir açıklamaya ihtiyaç olmamalıdır, ayrıca yeterli bir koşul ya da açıklamaya da ihtiyaç duymamalıdır. İrk ve cinsiyetin ekonomiye eklenmediği (ve belki sınıfa eklenmediği) gerçeği, ırk ve cinsiyet etrafında örgütlenmiş tahakküm yapısının nasıl açıklanabileceğine ya da buna karşı nasıl mücadele edilebileceğine ilişkin uygun yollar hakkında pek fazla bir şey söylememektedir.

Deleayısıyla, Garnham ile (kültürel çalışmalarından Meaghan Morris gibi pek çok kilit figürle birlikte) kültürel çalışmaların birçok eserinin ekonomiye yeterince ciddiye almayı başaramadığı konusunda hemfikir olmama rağmen, aynı zamanda, ekonomi politiginin de (en azından bu versiyonunun) kültürü yeterince ciddiye almadığına inanıyorum. Ve ironiktir, ekonomi politiginin kapitalizmi de ciddiye almayı, yeterince başaramadığımı düşünüyorum. Bundan da önemlisi, kültürel çalışmaların ekonomiye ciddiye alma biçimi ekonomi politiginin varyantlarından ve yönteminden radikal biçimde farklı olmalıdır. Kültürel çalışmalar için bu, iktidarın tüm biçimlerinin kapitalist ilişkilerle ve ekonomik terimlerle açıklanamayacağına inanmaktadır.¹¹

Garnham'ın ekonomi politiginin indirgemeci (ekonomik veya sınıfsal olsun) ya da yansıtmacı (bir temel-üst yapı modeline dayanan) olduğunu yalanlamasına rağmen, en azından kendi argümanıyla inşa ettiği kendi ekonomi politik versiyonunun, kültürel çalışmalar bakımından çok indirgemeci ve yansıtmacı olduğunu düşünüyorum. (Eğer bu yalnızca kültürel çalışmaların "sınırsız ve yaralayıcı lütfünü" sürdürmekse özür dilerim, fakat o zaman ben de kimseyi Sağ'la suç ortaklığı ile suçlayan kişi değilim). Kültürel çalışmalardan hiç kimse ekonomik ilişki ve pratiklerin "üzerinde kültürel pratiklerin yer aldığı alanı belirleyici yollarla şekillendirdiğini" inkâr etmez. Bu ilişkiler belki kısmen kültürel gündemin şekillenmesine de yardımcı olabilir ama her zaman ve yalnızca kısmi olarak. Sorun bu açıklamalardan çıkmanın ne olduğudur. Problemin aslı, ekonomi politik için her durumda, her bağlamda, her nasılsa ve neredeyse sibirli bir biçimde ekonominin temel doğruluğu, problemin nihai ve gerçek çözümü, şeyleri bir arada tutan şey, her şeyi neyse o yapan şey olarak görülmüştür. İnanıyorum ki Hall bu nedenle, bu tür indirgemecilik ve belirlemciliğin Marksizm'e (ve geniş ölçüde ekonomi politige) ilişkin olduğunu

11 Örneğin kendi çalışmamda (L. Grossberg, *We gotta get out of this place: Popular conservatism and postmodern culture*, New York: Routledge, 1992) kapitalizmin, belirli kültürel formasyonların ne ortaya çıkması ne de etkiliğini açıklamadığını, durumun bu formasyonların bugünkü haliyle, belirli ilişkilerle ve çağdaş kapitalizmin mücadeleleriyle karşıklı olarak eklenmesi olduğunu tartıştım.

öne sürmektedir. Her şey ekonomik ilişkiler tarafından yerine oturtulmuş ve garantilenmiş görülmüyor. Garnham'ın kendi sözcük dağıtımını ele vermektedir: Gerçek "farklı üretim tarzlarının farklı... üst yapısal ilişki dizilerini oluşturacaktır". Sonuç olarak ve ironik bir tarzda Garnham, Hall'ü Düzenleme Okulunu kullandığı için azarlıyor. Problem, Garnham onların ekonomi politikçiler olarak, zorunlu ilişkileri varsaymaları yüzünden Hall'in terimleriyle açıkça indirgemeci bulunmaları gerektiğine inaniyor görünürken, Hall'in Düzenleme Okulunu, birikim rejimleri ve düzenleme tarzları arasında (ki temel ve üst yapıya tam olarak benzemez) zorunlu bir ilişkili varsaymayı reddetmeleri için anti-indirgemeci olarak yorumlamasıdır. Problem, Hall'in yorumunun doğru olup olmadığı değil, fakat kat kat belirlemiden ya da zorunluluktan ziyade eklenme etrafında teorileştirilmiş bir ekonomi politige sahip olmanın olanaklı olup olmadığıdır.

Ve Garnham işlevselcilik suçlamasını yadsırken -üstyapının "üretim tarzı getirdiği için" varlığını yadsırken- temel ve üstyapı arasında önceden mevcut bir uyumluluğu da varsaymaktadır. Daha da önemlisi Garnham ekonomiye, kültürel pratiklerin özel değişikliklerini (*modification*) özel sonuçlara "bağlayan" şey olarak tanımlar. Bu bana, işlevselcilğe oldukça yakın olmak gibi geliyor. Sonuç olarak Garnham üstyapının temeli yalnızca yansıtmasından çok onların maddi çıkar kategorisi aracılığıyla "bağlandıklarını" (tahminen dolaylı olarak) öne sürer: yine de maddi çıkar kategorisinin kendisi muhtemelen üretim tarzı tarafından belirlenmektedir ve üretim tarzı için işlevseldir. Öte yandan kültürel çalışmalar için tam da temel ve üst yapı arasında özel bir uyumluluk ya da önsel bir uyumluluk ayırt edilemediği için kültürel çalışmaların (ve kültürel siyasetin) problemleri önemli olmaya başlar. Gerçekte varolan kapitalizmin (ve beraberindeki pratiklerin) çeşitliliği nasıl açıklanabilir? Dolayısıyla, kültürel çalışmaların kendilerinin kültürel olarak üretilmelerini; politik mücadelerde içerilen şeyin kısmen belirli özne gruplarının (belirli kimliklerin) belirli çıkarlara eklenmesi olduğunu öne sürer. Doğrudan doğruya veya problemsiz bir biçimde ekonomik konum tarafından tanımlanan ve temeli (ekonomiyi -hatta Garnham'a göre yalnızca üretimi mi) üst yapıya (veya burada tüketim kültürünün altına mı giriyor) bağlama yeteneğine sahip, köken niteliğinde ve otantik çıkarlar yoktur. Ancak Garnham'ın bu tür çıkarlar ile kültürel pratikler aracılığıyla üretilen çıkarlar ve gereksinimler arasında farklılıklar koyabilmek için bunu varsaydığı ya da g.eksindiği görülmüyor.

Bu nedenle yanlış bilinç kategorisi -gerçekte hiç bir zaman terk etmediği- ekonomi politige geri döner. Garnham'a göre böyle bir nosyon

(ve bununla ilgili hakikat nosyonu) olmaksızın entelektüellerin geçeri bir roli olmayacaktır. Kültürel çalışmalar elbette bu tür nosyonları reddeder. Söylediğim gibi kültürel çalışmalar, bazen insanların aldatıldıklarını ve inanamak zorunda olmadıkları şeylere inanmaya başladıklarını inkâr etmez. Problem bunun yeterli bir ideolojî ve/ veya kültür teorisi olarak hizmet edip edemeyeceği, Garmham'ın ekonomi politikçilerinin önde gelen -hakkâri bilme- iddialarını mesrûlaştırıp mesrûlaştırmayacağı ya da hatta özel olarak etkili bir politik strateji inşa edip edemeyeceğidir. Eğer insanlar bu kadar kolay manipüle ediliyorsa, nasıl eğitilebilirler veya insanları yeniden manipüle edilecek olan yalnızca solcu eleştirmen midir? Kültürel çalışmalar içinde yanlış bilinc- nosyonunun reddi üzerine zaten pek çok şey yazılmıştır. Garmham'ın böyle bir düşünce şeklinin her siyaset için gerekli olduğunu kolaylıkla söylemesi, iktisadeçiliği bir kenara bırakın, lütfemizin âlâsıdır. Benim buradaki amacım yanlış bilincin reddini savunmak ya da sadece -seçkin vesaire olduğu için- bu nosyona bir kez daha saldırmak değildir. Göstermek istediğim daha ziyade, Garmham'ın yanlış bilinc üzerindeki ısrarının şiddetle meydan okuduğunu öne sürdüğü ekonomi politik yorumunu sadece yeniden doğruladığıdır.

Fakat nihayetinde söz konusu olan çok da fazla kültürel çalışmalar ve ekonomi politik arasındaki ilişkiler değil, daha ziyade, ekonomi -ve özellikle çağdaş kapitalizm- problemlerinin kültür siyaseti analizine eklenemebilen olanaklarıdır. Zira bir anlamda, kültürel çalışmalar ekonomi politikı reddetmemiştir, yalnızca ekono- nomi politikın bazı versiyonlarını yeterli olmalarından dolayı reddetmiştir. Bu tür versiyonlar sadece zorunlu tekbilimci ilişkilerinin (indirgemeci ve yansıtmacı) manîği ile değil fakat, ekonomiyi kapı- talist imalatın teknolojik ve kurumsal bağlanlarına (arada sırada, pazarlama, dağıtım ve satışa ise -biraz daha fazla- dikkat çekerek) indirgemeleriyle, pazarı metalaşmış ve yabancılaştırmış değişim- yerli- ne indirgemeleriyle,¹² oldukça tarih dışı ve sonuç olarak aşırı basitleştirilmiş kapitalizm nosyonlarıyla karakterize olmuştur. Bütün bunların üstüne çağdaş kapitalizmi ücretli emek ve meta değişimine bağınılı olarak tanımlamak, bilgilendirmekten ziyadesiyle uzaktır; çağdaş kültürün gittikçe artan biçimde metalaştığı gözlemi de öyle. Kapitalizmin varoluş koşullarına her şeyin yeterli açıklamasıyım

¹²Angela McRobbie (bkz. "Looking Back at New Times...") serbest piyasayı "kapitalist ticaretin popüler arzularla çarpışma yeri" ve "yayımcı popüler sistem" olarak tanımlamaktadır.

gibi vurgu yapmak, Marx'ın onları "her çocuğun bildiği şeyler" olarak tanımladığını unutmaktır. Bu tür bir ekonomi politikın, kapitalizmi; küçük değişikliklere (Örneğin ticarileşen şeylerdeki değişiklikler) rağmen değişmez ve sabit kalacak evrensel bir yapı olarak varsaydığı görülmektedir. Gerçekte kültürel çalışmalar ekonomisi politikın kapitalizme olan ilgisini reddetmiyor; bu tür bir ekonomi politikı reddediyor; onun hem ekonomiyi tanımasını hem de kültürel ve politik analiz içinde ekonomiyi yerine ilişkin görüşünü reddediyor.

Çağdaş kültürel çalışmaların ekonomi problemine önemli ve ilginç biçimlerde dönüştüğüne inanıyorum. Bu tür çalışmaların teşvik edilme ve daha da geliştirilme ihtiyacı var. Kültürel çalışmaların ihtiyaç duyduğu şey ise aslında hiç bir zaman var olmamış (olsaydı da çok iyi olmayacak) bazı ilişkilere geri dönmektir. Bu nedenle uzlaşma davetini geri çevirmek ve hiç bir zaman evli olmadığımız için bir boşanmaya da ihtiyaç duymadığımızı vurgulamak zorundayım. Bunun yerine bir gün aynı mahallede olmasa da aynı bölgede bir arada yaşamayı öğreneceğimizi umut etmek istiyorum. Birbirimizin beğenilerinden ya da aynı rotada seyahat etmekten hoşlanmayabiliriz, fakat iktidar coğrafyası ve de coğrafi iktidar duygusunu paylaşabiliriz. Birbirimizin projelerinin belirli versiyonlarını eleştirebiliriz. Daha genel olarak, birbirimizin varsayımlarını eleştirebiliriz, hatta birbirimizin politik konularını da eleştirebiliriz. Fakat birbirimizi politikayla bir bütün olarak tahliye etmekle, Sol'a hainlik etmekle suçlamaya başlarsak (Sağ'ın işine yarayacak biçimde), o zaman düşmanların kim olduğunu ve mühtefliklerimizin (ki bizim dostumuz olabilirler de olmayabilirler de) nerede bulunduğunu gerçekten unutmamız oluruz.